

Meie inimesed, meie riik ja meie kosmos

Mart Raudsaar

Kui novembri eelviimasel nädalal pidid Kadrioru Saksa Gümnaasiumi õpilased seminaris mõjustavaid kõnesid pidama, rääkis üks noormees murest Eesti kahaneva rahvaarvu üle.

Meie inimesed, meie riik ja meie kosmos

Tegelikult ei peaks noored siit ära minema, sest Eesti on meie riik ning siin on ennast hea teostada, ütles ta.

Kõne lõpus ütles Jaroslav ootamatud laused, mis panid kõiki kuulajaid kõrvu kikitama.

„Ma olen venelane,“ lausus noormees, kelle keeles ma seni polnud aktsenti osanud otsidagi, „võib küsida, miks läheb mulle korda Eesti rahvaarvu vähenemine? Ma ei saa midagi muuta selles osas, mis on juhtunud minevikus, aga Eesti riik on meile kõigile ühine.“ Tallinna Ülikoolis, kus õpilased mõjustavaid kõnesid pidasid, õpivad ajakirjandust koos eestlased ja venelased – või noored vene õppekeelega koolidest, kui kasutada eufemismi. Ma olen tundnud, et alates Krimmi okupeerimisest ja annekteerimisest Venemaa poolt on nad olnud mõnes mõttes kaitseseisundis. Ma tean seda tunnet. Õppisin 15 aastat tagasi magistrantuuris Norras ja sõitsin ringi Eesti numbrimärgiga autoga ajal, kui riigi paremini valvatud vanglast põgenes eestlasest kurjategija, mis kujunes suureks meediasündmuseks. Olen öelnud vene üliõpilastele, et nad annaksid andeks meie umbusu ajaloolise trauma pärast ja olen öelnud eesti üliõpilastele, et noored Eesti venelased on enamikus toredad ja rahuarmastavad inimesed.

Ma olen veendunud, et Eesti riigi püsimise võti seisneb heades suhetes siin elavate eestlaste ja venelaste vahel. Kui Tartu Ülikooli Narva kolledži üliõpilased valisid mind 2011. aastal parimaks õppejõuks, siis ütlesin neile tänukõnes, et nende põlvkonna ülesanne on kujundada kohalike venelaste identiteeti ning nad võivad selle üle uhked olla.

Oleks ju väga tore, kui meie venelased saaksid olla uhked venelaseks olemise üle juba üksnes seetõttu, et nad elavad siinpool Narva jõe kallasrada?

Tõsi, Narva linn on kaotanud igal aastal üle tuhande kodaniku, nagu võib lugeda TÜ Narva kolledži direktori Katri Raigi esseest. Viimase veerandsaja aasta jooksul on linna rahvaarv vähenenud neljandiku võrra. Noored lahkuvad kas Tallinna või enamasti välismaale. Neid aga, kes jäävad, ei peaks me umbusaldama vaid seetõttu, et kevadel Krimmi okupeerinud (mis nii väga meenutab 1940. aasta sündmusi Baltimaades) ja Ida-Ukrainasse tunginud Venemaa on muutunud agressiivseks oma naabrite suhtes.

Osa meie venelastest elab teistsuguses inforuumis, nagu võib lugeda Triin Vihalemma ja teiste Tartu Ülikooli uurijate kirjatükist. Nad võivad toetada Putini tegevust Venemaal ja Ukrainas, aga see ei tähenda, et nad toetaksid separatismi Eestis. Ent seda enam on meie venelastele vajalik oma telekanal, mille roll kultuurifenomenina võiks peagi olla võrreldav vene teatriga. Eesti venekeelse telekanali võimalikust loomisest ja selle kontekstist kirjutab Andres Jõesaar. Nagu ütleb ERR-i juht Ainar Ruusaar: me ei loo vastupropagandakanalit, vaid anname võimaluse Eestimaa venelastel rääkida kogukonna asjadest kogukonnale.

Seega olukorda, kus julgeolekuteema on käesoleva Riigikogu Toimetiste fookuses – sellest kõnelevad vestlusringis parlamendiparteide esindajad, ning sellega kõrvuti räägime Eesti demograafiast ja Ida-Virumaa poliitikast –, ei peaks võtma umbusaldusena meie venelaste vastu. Küll aga tasub riigil mõelda, kuidas siinpool Narva jõge elavate inimeste heaolu veelgi parandada ning pakkuda neile sotsiaalseid garantiisid ning ettevõtlikele inimestele võimalust eneseteostuseks – potentsiaalselt ettevõtlikke isikuid meil leidub, nagu näitab uus Global Entrepreneurship Monitor, millest kirjutavad käesolevas numbris Arengufondi esindajad.

Lisaks demograafia-, sotsiaalse julgeolekutemaatikale tutvustab käesolev Riigikogu Toimetiste number Eesti teed täieõiguslikuks Euroopa Kosmoseagentuuri liikmeks saamisel. Mõte Eestist kui kosmoseriigist võib vaatamata Põhjamaade suurimale teleskoobile Tõraveres tunduda ootamatu, ent kosmoseriigiks saamine ei tähenda ilmtingimata astronauti või kosmonaudi orbiidile saatmist. Eeskätt pakub koostöö Euroopa Kosmoseagentuuriga suurepäraseid võimalusi nupukatele ettevõtjatele ja IT-firmadele riistja tarkvara loomiseks, mille abil kasutada kosmose pakutavaid võimalusi. Üldtuntud rakendused on tavalised satelliitfotod, ent kosmoserakendused pakuvad väga häid variante põldudel toimuva jälgimiseks, keskkonnamonitooringuks ning miks mitte abivahendit linnaplaneerijatele.

Sellest numbrist saab lugeda ka (miks mitte mõeldes lähenevatele valimistele!) e-valimiste temaatikast, millest kirjutavad Tartu Ülikooli uurijad eesotsas Kristjan Vassiliga; juttu tuleb Tallinna eelarve koostamise eetilistest alustest ning rahvusriikide huvidest Euroopa Liidus. Oleme püüdnud pakkuda süvaanalüüsi päevakajalistel teemadel – mis võib-olla ongi need „aeglased uudised”, mida 18. novembri Postimehe arvamussloos igatseb Jaak Jõerüüt.

Jätakuvalt tahab Riigikogu Toimetised kokku viia poliitilist mõtet ja teaduslikku mõtet, seda senisest võib-olla fokuseeritumal kujul, mõeldes ka praeguste riiklikult tähtsatele küsimustele. Väärt sisu peab aga olema ka tänapäevases

mugavalt loetavas vormis. See Riigikogu Toimetiste number on viimane, mis ilmub senises kujunduses.

Viimastel kuudel on Riigikogu Kantselei ja Riigikogu Toimetiste kolleegium pidanud mõttetalguid ajakirja kontseptsiooni ja välimuse uuendamise üle. Sisulise kontseptsiooni uuendus algas juba eelmises numbris, selle aasta esimesel poolel, nüüd on järg Riigikogu Toimetiste väljanägemise käes. Suve hakul ilmuv Riigikogu Toimetised nr 31 on juba täielikult värvitrükis, mis annab palju paremaid võimalusi keerulise infograafika esitlemiseks. Mis siin salata, tõuke selleks on andnud head kaastöölised, näiteks professor Urmas Varblane eelmises numbris ilmunud nutika spetsialiseerumise infograafikaga, millest osa mustvalgena paratamatult kaduma läks. Ka on Riigikogu Toimetiste uus väljanägemine järgmisest aastast kooskõlas Riigikogu trükiste stiiliraamatuga.

Eialgu jätkab Riigikogu Toimetised eeskätt paberväljaandena. Juba on aga alanud arutelu selle üle, milline võiks ajakiri välja näha veebis – see on seotud Riigikogu uue veebilahenduse tulekuga uuel aastal. Arusaadavalt tuleb olla seal, kus on inimesed – ja lugejad, eriti noorem põlvkond, on üha enam digimaailmas. Kõik lugejad on kutsutud kaasa mõtlema ja soovitud on teretulnud toimetuse meiliaadressidel!